

Commented [COMMENT1]:
NOAM

23 Απριλίου 1997

A4-0162/97

ΕΚΘΕΣΗ

σχετικά με την ανάπτυξη των προοπτικών της κοινής πολιτικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφάλειας και Αμυντικής Πολιτικής

DOC_EL\RR\325\325624

PE 217.532/τελ.

Εισηγητής: ο κ. Leo Tindemans

DOC_EL\RR\325\325624

PE 217.532/τελ.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σελίδα

Ιστορικό της διαδικασίας.....	3
A. ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ.....	4
B. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ	12
Γνωμοδότηση της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων	21

Με επιστολή της 23ης Μαρτίου 1995 η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφάλειας και Αμυντικής Πολιτικής ζήτησε την έγκριση για την εκπόνηση έκθεσης σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικής ασφάλειας και άμυνας: ΔΕΕ, ΟΑΣΕ, ΝΑΤΟ.

Κατά τη συνεδρίαση της στις 27 Ιουνίου 1995, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου ανακοίνωσε ότι η Διάσκεψη των Προέδρων έδωσε την έγκριση στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφάλειας και Αμυντικής Πολιτικής για την εκπόνηση έκθεσης σχετικά με αυτό το θέμα και κατά τη συνεδρίαση της 20ης Σεπτεμβρίου 1996, για γνωμοδότηση στην Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων.

Κατά τη συνεδρίασή της στις 22 Ιουνίου 1996 η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφάλειας και Αμυντικής Πολιτικής όρισε εισηγητή τον κ. Tindemans.

Κατά τις συνεδριάσεις της στις 24 Ιουνίου 1996, 9 Σεπτεμβρίου 1996, 18 Νοεμβρίου 1996, 4 Φεβρουαρίου 1997, 27 Φεβρουαρίου 1997, 10 Μαρτίου 1997, 20 Μαρτίου 1997 και 21 Απριλίου 1997, η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφάλειας και Αμυντικής Πολιτικής εξέτασε το σχέδιο έκθεσης.

Από την πλευρά της, η υποεπιτροπή "Ασφάλεια και Αφοπλισμός" εξέτασε την έκθεση κατά τις συνεδριάσεις της στις 28 Σεπτεμβρίου 1995, 20 Νοεμβρίου 1995, 24 Απριλίου 1996, 2 Ιουλίου 1996, 3 Οκτωβρίου 1996, 26 Νοεμβρίου 1996, 26 Φεβρουαρίου 1997

Κατά την συνεδρίασή της στις 21 Απριλίου 1997, η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφάλειας και Αμυντικής Πολιτικής, ενέκρινε το σχέδιο ψηφίσματος με 33 ψήφους υπέρ, 6 ψήφους κατά και 7 αποχές.

Έλαβαν μέρος στην ψηφοφορία οι ακόλουθοι βουλευτές: Carrère d'Encausse, 2ος αντιπρόεδρος και ασκών την προεδρία: Cushnahan, 3ος αντιπρόεδρος, Tindemans, εισηγητής, Aelvoet, Αλαβάνος, Barón Crespo, Bertens, Burenstam Linder, Carnero González, Cars, Δασκαλάκη, De Melo, Donner, Dupuis, Ebner (αναπλ. Bernard-Reymond σύμφωνα με το άρθρο 138, παρ. 2 του Κανονισμού), Fabra Vallés (αναπλ. Bianco), Ferrer (αναπλ. Graziani), Frischenschlager (αναπλ. André-Léonard), Garcia Arias (αναπλ. Αυγερινός) Gahrton, Gomolka, Habsburg, Hänsch, Hoff, Kellett-Bowman (αναπλ. Galeote Quecedo σύμφωνα με το άρθρο 138, παρ. 2 του Κανονισμού), Kittelman (αναπλ. Kristoffersen), Konrad (αναπλ. Poettering), Λαμπρίας, Lenz, Lindqvist (αναπλ. La Malfa), Linser, Malone (αναπλ. Balfe), Oostlander, Pack (αναπλ. Rinsche), Piha, Rosado Fernandes (αναπλ. Caccavale), Ρουμπάτης, Salafranca Sánchez-Neyra, Schröder (αναπλ. Stenzel), E. Schroedter (αναπλ. Cohn-Bendit), Swoboda (αναπλ. Candal), Terrón I Cusi (αναπλ. Coates), Theorin, Titley, Truscott και Wiersma.

Η γνωμοδότηση της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων επισυνάπτεται στην παρούσα έκθεση.

Η έκθεση κατατέθηκε στις 23 Απριλίου 1997.

Η προθεσμία για την κατάθεση τροπολογιών θα αναφέρεται στο σχέδιο ημερήσιας διάταξης της περιόδου συνόδου κατά την οποία θα εξεταστεί η έκθεση.

**Α.
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ**

Ψήφισμα σχετικά με την ανάπτυξη των προοπτικών της κοινής πολιτικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη το άρθρο 148 του Κανονισμού του,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 18ης Μα_ου 1995 σχετικά με "την πρόοδο που πραγματοποιήθηκε στην ανάπτυξη της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας (Νοέμβριος 1993 - Δεκέμβριος 1994) (),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 18ης Ιουλίου 1996 σχετικά με "την πρόοδο που πραγματοποιήθηκε στην ανάπτυξη της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας (Ιανουάριος - Δεκέμβριος 1995)"(),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 14ης Ιουνίου 1995 σχετικά με την "δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Κέντρου Ανάλυσης Πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενεργό πρόληψη των κρίσεων" (),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 13ης Μαρτίου 1996 που αφορά (i) γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τη σύγκληση της Διακυβερνητικής Διάσκεψης (ΔΔ), (ii) αξιολόγηση των εργασιών της Ομάδος Προβληματισμού και την αποσαφήνιση των πολιτικών προτεραιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενόψει της Διακυβερνητικής Διάσκεψης (),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 16ης Ιανουαρίου 1997() που αφορά το γενικό πλαίσιο για μια αναθεώρηση των Συνθηκών,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφαλείας και Αμυντικής Πολιτικής και τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων (A4-0162/97),

A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να είναι σε θέση να συμβάλει στη σταθερότητα της ευρωπαϊκής ηπείρου και των παρακειμένων ζωνών, συμπεριλαμβανομένων της περιοχής της Βαλτικής και της λεκάνης της Μεσογείου, της

(¹) EE C 151 της 19.06.95, σελ. 223

(²) EE C 261 της 09.09.96, σελ. 154

(³) EE C 166 της 03.07.95, σελ. 59

(⁴) EE C 96 της 01.04.96, σελ. 77

(⁵) ΠΠ της συνεδρίασης στις 16.01.1997, σελ. 5

μέσης και εγγύς Ανατολής και της περιοχής της Μαύρης Θάλασσας και να συμβάλλει στην προάσπιση της ειρήνης και της διεθνούς ασφαλείας σύμφωνα με τις αρχές της Χάρτας των Ηνωμένων Εθνών και τους στόχους της ΚΕΠΠΑ,

- Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει χρησιμοποιήσει ακόμα όλες τις δυνατότητες που της παρέχει η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση για να αναπτύξει μία πραγματική κοινή πολιτική ασφαλείας και ότι ταυτοχρόνως το πεδίο εφαρμογής μίας παρόμοιας πολιτικής θα μπορούσε να προσδιορισθεί καλύτερα με την ευκαιρία της Διακυβερνητικής Διάσκεψης,
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η εν ισχύ ΚΕΠΠΑ θα πρέπει να οδηγήσει στην εφαρμογή μιας πραγματικής κοινής εξωτερικής πολιτικής στα πλαίσια της οποίας η ΕΕ να έχει μια μόνο φωνή στους διεθνείς οργανισμούς· είναι της άποψης ότι η πολιτική ορατότητα και ευθύνη θα πρέπει να αυξηθούν και να καταστούν ανάλογες με την πολιτική και οικονομική βαρύτητα που έχει η ΕΕ στον κόσμο,
- Δ. είναι της άποψης ότι η ΚΕΠΠΑ θα πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στην ανάπτυξη μέσων που θα επιτρέψουν στην ΕΕ να εμποδίζει τις διενέξεις και να τις επιλύει δια της ειρηνευτικής οδού,
- Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι παρά την υφιστάμενη απόψεων μεταξύ των κρατών μελών ως προς την ανάγκη ενσωμάτωσης της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης στις δομές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρατηρείται ομοφωνία μεταξύ όλων των κρατών μελών εις ότι αφορά την ανάγκη να δοθεί στην Ένωση η εξουσία και τα αναγκαία μέσα για την υλοποίηση αποστολών διατήρησης και αποκατάστασης της ειρήνης,
- ΣΤ. εκτιμώντας πράγματι ότι θα πρέπει να διατυπωθεί επίσημα στη συνθήκη η έννοια της κοινής άμυνας η οποία θα συνίσταται στην ικανότητα της Ένωσης να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει τις απειλές σε βάρος των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της εδαφικής ακεραιότητας και της ανεξαρτησίας της Ένωσης και να συμβάλει στη διατήρηση της ειρήνης και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας μέσω της ανάπτυξης της αμοιβαίας πολιτικής αλληλεγγύης συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής αλληλεγγύης,
- Ζ. έχοντας υπόψη ότι η ασφάλεια προϋποθέτει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει τη δυνατότητα, οσάκις παρίσταται ανάγκη, να συμμετέχει σε συλλογικές δράσεις που έχουν αποφασισθεί από τον ΟΗΕ ή τον ΟΑΣΕ, να ενεργεί κατά τρόπον αυτόνομο για να προστατεύσει τα συμφέροντα και τις αξίες της, και να αναλαμβάνει με τον τρόπο αυτό τις ευθύνες της στον διεθνή χώρο, στα πλαίσια αποστολών τύπου Petersberg, που θα ανατίθενται στη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση, ενδεχομένως σε συνεργασία με το NATO,
- Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει επί του παρόντος μόνο τη δυνατότητα ανάλυσης και αξιολόγησης και ότι το γεγονός αυτό δυσχεραίνει την άσκηση αποτελεσματικής κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας ενώ τα κράτη

μέλη της ΔΕΕ διαθέτουν δυνατότητες πληροφόρησης καθώς και διπλωματικά δίκτυα τα οποία θα πρέπει να τεθούν στην υπηρεσία της ΚΕΠΠΑ,

- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανάπτυξη κοινής πολιτικής ασφαλείας αποτελεί σημαντικό σταθμό για τον προσδιορισμό, σε μια δεδομένη στιγμή, κοινής αμυντικής πολιτικής η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει, εν καιρώ σε μία κοινή άμυνα,

ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

1. υπενθυμίζει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας προσδιόρισε τέσσερεις τομείς που εμπίπτουν στη διάσταση "Ασφάλεια" οι οποίοι θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο κοινών δράσεων· οι τομείς αυτοί είναι:
 - η διαδικασία της ΔΑΣΕ (η οποία έχει γίνει ΟΑΣΕ μετά την Διάσκεψη Κορυφής της Βουδαπέστης),
 - η πολιτική αφοπλισμού και ελέγχου των εξοπλισμών στην Ευρώπη συμπεριλαμβανομένων και των μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης,
 - τα θέματα που άπτονται της αποτροπής της διάδοσης πυρηνικών όπλων,
 - οι οικονομικές πτυχές της ασφαλείας και ειδικότερα ο έλεγχος της μεταφοράς στρατιωτικής τεχνολογίας προς τρίτες χώρες και ο έλεγχος της εξαγωγής όπλων·
2. είναι της άποψης ότι οι ανωτέρω τομείς οι οποίοι αποτελούν βασικές συνιστώσες μιας πολιτικής ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να επεκταθούν για να περιλάβουν όλες τις πτυχές που αναφέρονται παρακάτω·
3. προτείνει ως εκ τούτου να δοθεί ένας ορισμός στην ασφάλεια, ο οποίος θα πρέπει να προβαίνει σε διαχωρισμό μεταξύ της εξωτερικής ασφαλείας η οποία εμπίπτει στο πεδίο της εξωτερικής δράσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως αναφέρει το άρθρο Γ της Συνθήκης του Μάαστριχτ, και της εσωτερικής ασφαλείας η οποία εμπίπτει στον τρίτο πυλώνα·
 1. Η εξωτερική ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά τα θέματα που άπτονται:
 - α) της εδαφικής ακεραιότητας της Ένωσης και των κρατών μελών της και της προστασίας των πολιτών,
 - β) του ελέγχου των εξοπλισμών τόσο των κλασσικών όσο και των πυρηνικών συμπεριλαμβανομένων και των θεμάτων της διάδοσης των εξοπλισμών και του ποσοτικού περιορισμού τους, του περιορισμού της χρήσεώς τους ή της απαγόρευσής τους,
 - γ) των παραμεθορίων προβλημάτων, των προβλημάτων των μειονοτήτων που δεν έχουν επιλυθεί και των αντιπαλοτήτων μεταξύ των εθνοτήτων που ενδέχεται να λάβουν διαστάσεις και τελικώς να απειλήσουν τα κράτη μέλη της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και της κατάστασης αναταραχής και πολιτικής αστάθειας τρίτων χωρών που γειτνιάζουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

- δ) των κραυγαλέων ανισοτήτων που υφίστανται μεταξύ των πλουσίων και των πτωχών χωρών με όλες τις συνέπειες που πηγάζουν από το γεγονός αυτό και ειδικότερα επί των μεταναστευτικών ρευμάτων,
- ε) της προστασίας του περιβάλλοντος στο μέτρο που οι περιβαλλοντικές ανισορροπίες αποτελούν απειλή για την ειρήνη, και των απειλών που υπάρχουν από την ύπαρξη απαρχαιωμένων πυρηνικών εργοστασίων, πυρηνικών αποβλήτων και αποθηκευμένων ραδιενεργών υλικών·

2. Η εσωτερική ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει τα θέματα τα οποία άπτονται:

- α) των απειλών που πηγάζουν από την τρομοκρατία και τις δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος όπως π.χ. η διακίνηση όπλων, ναρκωτικών, χρήματος και λευκής σαρκός,
- β) της οικονομικής και κοινωνικής κρίσεως στις κοινωνίες της Ευρώπης η οποία αποδυναμώνει την κοινωνική συναίνεση αποπροσανατολίζοντας προς το εξωτερικό την λαϊκή δυσαρέσκεια και δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό αντιδράσεις ρατσισμού και ξενοφοβίας.

4. επισημαίνει ως εκ τούτου ότι η ασφάλεια είναι δυνατόν να εξασφαλισθεί:

- α) επί εξωτερικού επιπέδου με τα μέσα της κλασικής ή προληπτικής διπλωματίας ή με μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης στον στρατιωτικό τομέα καθώς και με την οικονομική ενίσχυση, την αναπτυξιακή ενίσχυση, την ανάληψη δράσεων διατήρησης ή αποκατάστασης της ειρήνης και όλες τις λοιπές μορφές διακρατικής διμερούς ή πολυμερούς συνεργασίας όπως η προώθηση της δημοκρατίας και της πολυφωνίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης,
- β) επί εσωτερικού επιπέδου με μέτρα οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρος, με δράσεις που θα πρέπει ειδικότερα να αναληφθούν στον πολιτιστικό τομέα και στον τομέα της εκπαίδευσης κατά τρόπον ώστε να καταπολεμηθούν όλες οι μορφές προκαταλήψεων ρατσιστικού και ξενοφόβου περιεχομένου καθώς και με μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα·

5. τονίζει με σθένος ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να εκμεταλλευθούν τη Διακυβερνητική Διάσκεψη για να εμβαθύνουν τη συζήτηση όσον αφορά την ευρωπαϊκή ασφάλεια και να καταλήξουν σε συμφωνία που θα προσδώσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα μέσα που είναι αναγκαία για την άσκηση μίας αξιόπιστης πολιτικής ασφαλείας σύμφωνα με το πνεύμα και το γράμμα της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση·

6. καλεί ως εκ τούτου την Επιτροπή και το Συμβούλιο να πραγματοποιήσουν συντόμως μελέτη σκοπιμότητας σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού σώματος αποτελούμενου από στρατιωτικές και πολιτικές μονάδες, με ειδική αποστολή την ανάληψη δράσεων διατήρησης και αποκατάστασης της ειρήνης,

7. κρίνει ότι η διατύπωση της φυσικής αλληλεγγύης που συνδέει τα κράτη μέλη αποτελεί αφ' εαυτής ένα σημαντικό στοιχείο ασφαλείας υπό την έννοια ότι συνδυάζεται με τις εγγυήσεις ασφαλείας που προσφέρονται στα πλαίσια της ΔΕΕ και του ΝΑΤΟ και οι οποίες καλύπτουν ήδη εμμέσως τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν είναι μέλη των ως άνω οργανισμών·
8. είναι εν συνεχεία της άποψης ότι η εγγραφή μιας ρήτρας οικονομικής ασφαλείας στις Συνθήκες θα προσδώσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα μέσα για να δράσει όταν θα επηρεάζεται η ασφάλεια των επικοινωνιακών της οδών και των εφοδισμών της·
9. τονίζει, τέλος, ότι στα πλαίσια μιας κοινής πολιτικής ασφάλειας, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να είναι σε θέση να συμβάλει στην εγκαθίδρυση της ειρήνης και μιας σταθερής έννομης τάξης ανά την υφήλιο, κατ' αρχάς από τις περιοχές που βρίσκονται στα χερσαία και θαλάσσια σύνορά της και ότι, ως εκ τούτου, θα ήταν ενδεχομένως δυνατή η χρήση των ενόπλων δυνάμεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια εντολής που θα δίδεται από τον ΟΗΕ ή από τον ΟΑΣΕ αρχίζοντας από αποστολές τύπου Petersberg·

10. ζητεί ως εκ τούτου από τη Διακυβερνητική Διάσκεψη να προβλέψει, ενόψει της διατύπωσης της κοινής πολιτικής ασφαλείας:
- α) την εγγραφή στις Συνθήκες, μιας ρήτρας πολιτικής αλληλεγγύης καθώς και την προσθήκη της αρχής του απαραβιάστου των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της ως στοιχείου φυσικής αλληλεγγύης που συνδέει τα κράτη της Ένωσης·
 - β) τη συμπερίληψη στις Συνθήκες των αποστολών Petersberg που πρέπει να λαμβάνουν τη μορφή κοινών δράσεων βάσει του άρθρου I.3 της ΣΕΕ, ως έκφραση της φυσικής αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών της Ένωσης, εγκρινόμενες με ειδική πλειοψηφία υπό την επιφύλαξη ωστόσο του δικαιώματος εποικοδομητικής αποχής ενός ή περισσότερων κρατών μελών·
 - γ) τη συγκρότηση, όπως ζητήθηκε αρχικά στο ψήφισμα της 14.06.1995 και εν συνεχεία στο ψήφισμα της 16.01.1997, ενός Κέντρου ανάλυσης, πρόληψης και πολιτικού προγραμματισμού - υπό την κοινή ευθύνη του Συμβουλίου και της Επιτροπής με την υποστήριξη της ΔΕΕ - προκειμένου να παρέχονται αμέσως τα στοιχεία για τον εντοπισμό των εστιών κρίσης και τον προσδιορισμό κοινών θέσεων και δράσεων της Ένωσης όσον αφορά την ασφάλεια·
11. ζητεί, ενόψει της ανάπτυξης της κοινής πολιτικής ασφαλείας, να ενισχυθεί προοδευτικά η υφιστάμενη συνεργασία μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΔΕΕ·
12. κρίνει ευκαίιο να ενισχυθούν οι λειτουργικές δομές της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς τούτο να οδηγήσει σε διαίρεση των μέσων του ΝΑΤΟ·

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Όσον αφορά τις σχέσεις με τις χώρες που βρίσκονται ανατολικά των συνόρων της Ένωσης

13. επισημαίνει ότι ο ΟΑΣΕ αποτελεί μια σημαντικότερη συνιστώσα της πανευρωπαϊκής ασφάλειας ως φόρουμ διαλόγου και ως μέσο προληπτικής διπλωματίας, τονίζει δε την ανάγκη ενίσχυσής του υπό την προϋπόθεση ότι τούτο δεν θα αποδυναμώσει τις δομές ασφαλείας στις οποίες συμμετέχει η πλειοψηφία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
14. διαπιστώνει επίσης ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης οφείλει να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο προωθώντας τη δημοκρατία και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αποτελούν ουσιαστικές συνιστώσες για την ασφάλεια στην Ευρώπη·
15. υπενθυμίζει επίσης τον θετικό ρόλο που έχει διαδραματίσει το Σύμφωνο Σταθερότητας στην Ευρώπη ως πρωτοβουλία πολιτικής διπλωματίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και ως εκ τούτου ως συνιστώσα μιας πολιτικής ασφαλείας που ασκεί η Ευρωπαϊκή Ένωση·

16. λαμβάνει γνώση της επιθυμίας των κρατών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης να προσχωρήσουν στις δυτικές δομές ασφαλείας, αρχής γενομένης από το ΝΑΤΟ, τονίζει δε ότι το θέμα αυτό αφορά αποκλειστικά τα κυριαρχικά τους δικαιώματα καθώς και τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών μελών της Ατλαντικής Συμμαχίας·
17. τονίζει επίσης ότι μια διεύρυνση της Ατλαντικής Συμμαχίας δεν θα πρέπει να οδηγήσει στην δημιουργία νέων διαχωριστικών στην ευρωπαϊκή ήπειρο ούτε να δημιουργήσει διάφορες κατηγορίες μεταξύ των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης· και ότι στόχος της διεύρυνσης αυτής πρέπει να είναι η επέκταση της σταθερότητας προς ανατολάς και η ενίσχυση της δημοκρατίας·
18. έχει ωστόσο επίγνωση των φόβων που διατύπωσε η Ρωσία όσον αφορά την προσχώρηση στο ΝΑΤΟ των χωρών που ανήκαν στο παρελθόν στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας, και υπογραμμίζει ότι οι φόβοι αυτοί είναι δυνατόν να εκτονωθούν εάν ταυτόχρονα με την διεύρυνση του ΝΑΤΟ συναφθεί μια στρατηγική εταιρική σχέση για την ασφάλεια μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών, Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ρωσίας και των λοιπών ενδιαφερομένων χωρών της ΚΑΠ·
19. είναι της άποψης ότι η στρατηγική εταιρική σχέση αυτή η οποία είναι και σχέση ασφαλείας θα πρέπει να διευκρινίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταίρων και ότι μεταξύ των υποχρεώσεων θα πρέπει να συμπεριληφθεί η αρχή της εδαφικής ακεραιότητας και του απαραβίαστου των συνόρων των ευρωπαϊκών κρατών·

Όσον αφορά τις σχέσεις με την περιοχή των Βαλκανίων

20. διαπιστώνει ότι τα Βαλκάνια συνεχίζουν να αποτελούν την κύρια ζώνη αστάθειας στην Ευρώπη και ότι θα πρέπει συνεπώς να διευκολυνθεί η προσέγγιση των χωρών αυτών προς τις ευρωπαϊκές δομές·
21. ζητεί συνεπώς με σθένος από την Ευρωπαϊκή Ένωση να στηρίξει τις δημοκρατικές δυνάμεις, να μοιραστεί με τις χώρες αυτές τις αξίες της προσφέροντάς τους προοπτικές συνεργασίας, να τις ενισχύσει οικονομικά και δημοσιονομικά για να τις σταθεροποιήσει και τέλος να προωθήσει την περιφερειακή συνεργασία στο εσωτερικό της περιοχής αυτής·

Όσον αφορά τις σχέσεις με τα κράτη της περιοχής της Βαλτικής

22. υπενθυμίζει το ψήφισμά του τις 14ης Ιουλίου 1995 σχετικά με "τις βασικές γραμμές της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Βαλτική"(¹)·
23. επισημαίνει ότι με τις πρόσφατες προσχωρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και με τις επικείμενες τοιαύτες, η Βαλτική Θάλασσα θα λάβει σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό τον χαρακτήρα μιας εσωτερικής θάλασσας η οποία θα πρέπει να καταστεί μια ζώνη

(¹) EE C 249 της 25.9.1995, σελ. 215

συνεργασίας μεταξύ των παρακτίων χωρών συμπεριλαμβανομένης και της Ρωσίας και του θύλακός της του Καλίνινγκραντ·

24. καλεί ως εκ τούτου το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να χρησιμοποιήσει, στα πλαίσια της ΚΕΠΠΑ, όλα τα μέσα που διαθέτει για να εκτονώσει τις τάσεις που ενδέχεται να εκδηλωθούν στην περιοχή και να επανενεργοποιήσει την στρογγυλή τράπεζα της Βαλτικής η οποία είχε δημιουργηθεί στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων που είχαν λάβει χώρα για το Σύμφωνο Σταθερότητας στην Ευρώπη, και τούτο με στόχο να καταστεί η τράπεζα αυτή ένα φόρουμ τακτικού διαλόγου με τα παράκτια κράτη που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

Όσον αφορά τις σχέσεις με τα παράκτια κράτη της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας καθώς και με τα κράτη της Εγγύς και της Μέσης Ανατολής

25. τονίζει τη σημασία της Μεσογείου για την ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως υπογραμμίστηκε στην Διάσκεψη της Βαρκελώνης, και επισημαίνει ότι παρά τις συμφωνίες σύνδεσης που έχουν υπογράψει με την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι χώρες του νότου της Λεκάνης της Μεσογείου είναι εκτεθειμένες άλλες στην πολιτική αστάθεια, άλλες στην τρομοκρατία και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων λόγω της οικονομικής ανισορροπίας και των εμποδίων στα οποία προσκρούει η ειρηνευτική διαδικασία στην εγγύς Ανατολή·
26. είναι της άποψης ότι θα πρέπει να δημιουργηθούν στη Μεσόγειο δομές συνεργατικής ασφαλείας που να συμπληρώνουν την πολιτική των ευρωμεσογειακών συμφωνιών εταιρικής σχέσεως την οποία εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση·
27. τονίζει ότι οι διαφορές που υφίστανται μεταξύ των παρακτίων χωρών της Μεσογείου θα πρέπει να επιλυθούν με γνώμονα τον σεβασμό του διεθνούς δικαίου και των σχετικών ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών και ενδεχομένως με την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης·
28. τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα και η διαφάνεια του διαλόγου της ΕΕ με τα κράτη της Λεκάνης της Μεσογείου με τον αντίστοιχο διάλογο άλλων Διεθνών Οργανισμών, δηλαδή της ΔΕΕ, του ΝΑΤΟ και του ΟΑΣΕ·
29. τονίζει ότι μια πολιτική ασφάλειας στη Μεσόγειο θα πρέπει να έχει ως άξονα καταρχάς την βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών στις παράκτιες περιοχές της θάλασσας αυτής ιδιαιτέρως δε των χωρών της νοτίου ακτής της, καθώς και τον έλεγχο των μεταναστευτικών ρευμάτων και των μηχανισμών παράνομης διακίνησης πολεμικού υλικού·
30. τονίζει τη σημασία της Μαύρης Θάλασσας για την ευρωπαϊκή ασφάλεια, θάλασσα η οποία βρίσκεται στην περιοχή της Υπερκαυκασίας, και ζητεί ως εκ τούτου από την Ευρωπαϊκή Ένωση να κάνει εντονότερη την παρουσία της στη ζώνη οικονομικής συνεργασίας της Μαύρης Θάλασσας·

31. επισημαίνει επίσης τη σημασία της Εγγύς και της Μέσης Ανατολής για την παγκόσμια ασφάλεια λόγω ειδικότερα της ύπαρξης στην περιοχή αυτή τεραστίων πετρελαϊκών αποθεμάτων, ζητεί δε από το Συμβούλιο να αναπτύξει την ΚΕΠΠΑ έναντι των χωρών της περιοχής αυτής·
32. τονίζει την ανάγκη να διαδραματίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση έναν ενεργότερο πολιτικό ρόλο στην ειρηνευτική διαδικασία της Μέσης Ανατολής, διαδικασία στην οποία έδωσε η ίδια την αναγκαία πολιτική ώθηση μετά τη δήλωση της Βενετίας το 1980·

ΛΟΙΠΕΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

33. είναι της άποψης ότι θα ήταν σκόπιμο, για λόγους συνάφειας και σχεδιασμού της ΚΕΠΠΑ, να συγκαλούνται, σε περίπτωση ανάγκης, κοινά συμβούλια των υπουργών εξωτερικών και των υπουργών αμύνης των κρατών μελών, ειδικότερα όταν θα πρέπει να δίδεται η εντολή στη ΔΕΕ να προχωρεί σε αποστολές τύπου Petersberg·
34. τονίζει ότι μία κοινή πολιτική ασφαλείας δεν μπορεί μόνη της να προστατεύσει την Ευρωπαϊκή Ένωση από όλες τις απειλές και ότι συνεπώς θα πρέπει η πολιτική αυτή να προσεγγίσει αναπόφευκτα το θέμα της αμύνης·
35. τονίζει ότι ένας ευρύτερος ορισμός της κοινής πολιτικής ασφαλείας στην Ευρώπη πρέπει να δίδει μεγαλύτερη έμφαση στο θέμα του αφοπλισμού, στην πρόληψη των διενέξεων και στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης·
36. υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η ΚΕΠΠΑ προβλέπει την εν καιρώ διαμόρφωση κοινής αμυντικής πολιτικής η οποία μπορεί, σε δεδομένη στιγμή, να οδηγήσει σε κοινή άμυνα·
37. προτείνει ως εκ τούτου τα κράτη μέλη να θέσουν ως ορόσημο το 1998, όπως προκύπτει από το άρθρο ΧΙΙ της Συνθήκης ΔΕΕ, για να συγκαλέσουν μία διάσκεψη τύπου "Μεσσήνης" η οποία θα έχει ως αποκλειστικό θέμα την ανταλλαγή απόψεων όσον αφορά:
 - α) το περιεχόμενο μίας κοινής αμυντικής πολιτικής,
 - β) τις συνέπειες της ενσωμάτωσης της ΔΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα της βοήθειας που θα πρέπει να παράσχουν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε περίπτωση εισβολής ή απειλής εισβολής που θα υποστεί μία εξ αυτών και τις συνέπειες που θα προκύψουν για την Ατλαντική Συμμαχία,
 - γ) τις θεσμικές προσαρμογές που θα καταστούν αναγκαίες προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί·

38. είναι της άποψης ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει αφενός μεν να προσαρμόσει τη σημερινή δομή της ώστε να παρακολουθεί στενότερα την εξέλιξη της κατάστασης στον τομέα της ασφάλειας και - σε μεταγενέστερο στάδιο - της άμυνας, αφετέρου δε να έχει στενότερες επαφές με τους οργανισμούς οι οποίοι ασκούν πολιτική στον τομέα αυτό·
39. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Επιτροπή, στο Συμβούλιο, την Διακυβερνητική Διάσκεψη καθώς και στα όργανα της ΔΕΕ, του ΝΑΤΟ, του ΟΑΣΕ, του ΟΗΕ, καθώς και στις κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ και των κρατών που υπέβαλαν αίτηση προσχώρησης σ_αυτήν.

B.
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Ευρώπη είναι μια κοινότητα με προοπτικές. Από την δήλωση της 9ης Μα_ου 1950 μέχρι τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, ο ισχυρισμός δεν διαψεύσθηκε ποτέ.. Η Συνθήκη των Παρισίων, ιδρύοντας την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβος όριζε την έννοια ενός "εφ'εξής κοινού πεπρωμένου", ενώ η Συνθήκη της Ρώμης, δημιουργώντας την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα έκανε μνεία για μία "όλο και στενότερη ένωση μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών". η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη ανήγγειλε ήδη την μετατροπή του συνόλου των σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών σε μια "Ευρωπαϊκή Ένωση". τέλος, η Συνθήκη του Μάαστριχτ έκανε ένα επιπλέον βήμα δημιουργώντας την "Ευρωπαϊκή Ένωση". Η Συνθήκη αυτή ορίζει ότι η Ένωση πρέπει να έχει ως στόχο να "επιβάλει την ταυτότητά της στη διεθνή σκηνή αποκτώντας ειδικότερα μια κοινή εξωτερική πολιτική και μία πολιτική ασφαλείας, και μετά από κάποιο χρονικό διάστημα μια κοινή αμυντική πολιτική η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει, εν ευθέτω χρόνω, σε μια κοινή άμυνα".

Θα πρέπει εκ νέου να υπομνησθεί ότι ο στόχος της παγίωσης της ειρήνης και της ασφάλειας υπήρξε πάντα στο επίκεντρο των επιδιώξεων των ιδρυτών της Ευρώπης. Θα μπορούσε σχετικώς να γίνει μνεία της Συνθήκης ΕΚΑΧ της οποίας στόχος ήταν να αποτελέσει φραγμό στον πόλεμο όχι μόνο μεταξύ των μελών της αλλά ευρύτερα στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο· θα μπορούσε επίσης να γίνει μνεία του προοιμίου της Συνθήκης της Ρώμης το οποίο εμπεριέχει αρχές -ειρήνη, ευμάρεια, απασχόληση- οι οποίες συνιστούν βασικά στοιχεία μιας πολιτικής ασφαλείας.

2. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ εντάσσεται στα ίδια πλαίσια και αποτελεί μια πολιτικής φύσεως δοκιμασία της βούλησης των κρατών μελών να προχωρήσουν προς τα εμπρός· η μετάβαση προς το ενιαίο νόμισμα το 1999 θα αποτελέσει την πιο απτή έκφραση της βούλησης αυτής. Παράλληλα, το ορόσημο του 1998 που προβλέπεται από την τροποποιημένη Συνθήκη των Βρυξελλών για τη δημιουργία της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχει την ευκαιρία προβληματισμού σχετικά με την πολιτική ασφαλείας (και σε μεταγενέστερο στάδιο με την πολιτική άμυνας) που πρέπει να αποκτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση και η οποία θα στηρίζει την εξωτερική πολιτική της , όπως αυτή προβλέπεται από τις διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την ΚΕΠΠΑ.

Επί του παρόντος, τα κράτη μέλη ασχολούνται με τη διαδικασία αναθεώρησης των Συνθηκών: η Διακυβερνητική Διάσκεψη, η οποία συνεκλήθη προς τούτο, πρόκειται να ολοκληρώσει τις εργασίες της με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ τον επόμενο Ιούνιο. Στον τομέα των δύο πυλώνων, οι εργασίες της Διακυβερνητικής Διάσκεψης έχουν ήδη χαρακτηριστεί από την πρόθεση βελτίωσης της λειτουργίας της ΚΕΠΠΑ και της προσπάθειας πραγματοποίησης προόδου - στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας - ποίας όμως. Τα σημαντικότερα έγγραφα επί του θέματος αυτού είναι το

φιλανδοσυνθηδικό μνημόνιο της 25ης Απριλίου 1996 που αφορά την ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διαχείριση των κρίσεων, το γαλλογερμανικό δόγμα της ασφάλειας και άμυνας που εγκρίθηκε στη Νυρεμβέργη στις 9 Δεκεμβρίου 1996 και η πρόταση που υπέβαλαν έξι χώρες (Γερμανία, Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Λουξεμβούργο) να ενταχθεί σταδιακά η ΔΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. . Ταυτοχρόνως, από τα έγγραφα αυτά διαφαίνονται διαφορές ως προς την αντίληψη της εννοίας της αμυντικής πολιτικής, τομέας στον οποίο οι θέσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξακολουθούν να εμφανίζουν σημαντική απόκλιση.

3. Προκειμένου να ριφθεί φως στη συζήτηση και να επιτευχθεί η σύγκλιση των απόψεων, η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφαλείας και Αμυντικής Πολιτικής αποφάσισε να χωρίσει στα δύο την συνολική έκθεση η οποία αρχικώς έθιγε τα θέματα της πολιτικής ασφαλείας και της αμυντικής πολιτικής για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ρίχνοντας το βάρος της, σε μια πρώτη φάση, στην πτυχή "ασφάλεια" της ΚΕΠΠΑ ενώ η πτυχή "άμυνα" όπως ορίζεται από το άρθρο 1.4 της ΣΕΕ θα αποτελέσει αντικείμενο νέας έκθεσης η οποία θα εκπονηθεί με γνώμονα τα αποτελέσματα της Διακυβερνητικής Διάσκεψης.

Στα πλαίσια της παρούσης εκθέσεως, δεν θα γίνει μνεία των πτυχών που άπτονται της λήψεως αποφάσεων (ειδική πλειοψηφία, ομοφωνία, εποικοδομητική αποχή, ευελιξία, ενισχυμένη συνεργασία) οι οποίες εμπίπτουν κατά βάση στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων.

II. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΕ

4. Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο άρθρο 1.1 προσδιορίζει πέντε στόχους της ΚΕΠΠΑ οι οποίοι αποτελούν το πλαίσιο αναφοράς μιας κοινής αμυντικής πολιτικής. Πρόκειται για:

- τη διαφύλαξη των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων και της ανεξαρτησίας της Ένωσης,
- την ενίσχυση της ασφαλείας της Ένωσης και των κρατών μελών της από πάσης απόψεως,
- τη διατήρηση της ειρήνης και την ενίσχυση της διεθνούς ασφαλείας, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών καθώς και σύμφωνα με τις αρχές της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι και τους στόχους της Χάρτας των Παρισίων,
- την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας,
- την ανάπτυξη και την εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου καθώς και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Πολλοί από τους στόχους αυτούς είναι δυνατόν να υλοποιηθούν με την χρήση των μέσων που προσφέρει ο πρώτος πυλώνας (συμφωνίες με τρίτες χώρες, αναπτυξιακή βοήθεια) καθώς και ο δεύτερος πυλώνας, μέσω των κοινών δράσεων που

προβλέπονται στο άρθρο I.3 της ΣΕΕ και των μέσων που διαθέτει η διπλωματία. Το άρθρο I.1, αποδεικνύει ότι η ασφάλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να εξασφαλιστεί σε μεγάλο βαθμό με μη στρατιωτικά μέσα.

Ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η στρατιωτική λύση δεν θα είναι δυνατόν να αποφευχθεί, ιδιαίτερα όταν η διπλωματία θα έχει εξαντλήσει τα όριά της και τα ευρωπαϊκά κράτη δεν θα έχουν άλλη επιλογή παρά την προσφυγή στην δύναμη των όπλων για να υπεραμυνθούν των θεμελιωδών συμφερόντων τους και των αξιών τους, όπως συνέβη και στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Μια εξωτερική πολιτική, για να είναι αξιόπιστη, δεν θα πρέπει να αποκλείει, *a priori*, καμία λύση για την άσκησή της· τοιουτοτρόπως, στα πλαίσια πολιτικής της για την ασφάλεια, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει την δύναμη των όπλων κατά τρόπο αυτόνομο ή να συμμετέχει σε συλλογικές επιχειρήσεις που θα εγκρίνονται από τον ΟΗΕ ή τον ΟΑΣΕ στα πλαίσια αποστολών τύπου Πέτερσμπουργκ. Η εκτέλεση των αποστολών αυτών δύναται να ανατεθεί στην ΔΕΕ, ενδεχομένως σε συνεργασία με το ΝΑΤΟ.

5. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη θέσει σε εφαρμογή μια πολιτική ασφάλειας. Αρκεί να υπομνησθεί ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας (26-27 Ιουνίου 1992) είχε προσδιορίσει τέσσερις τομείς που εμπίπτουν στη διάσταση "ασφάλεια" και οι οποίοι είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο κοινών δράσεων·

- η διαδικασία της ΔΑΣΕ (η οποία έγινε ΟΑΣΕ μετά την Διάσκεψη Κορυφής της Βουδαπέστης),
- η πολιτική του αφοπλισμού και του ελέγχου των εξοπλισμών στην Ευρώπη συμπεριλαμβανομένων και των μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης,
- τα θέματα που άπτονται της διάδοσης των πυρηνικών όπλων,
- οι οικονομικές πτυχές της ασφαλείας και ιδιαίτερα ο έλεγχος της μεταφοράς στρατιωτικής τεχνολογίας προς τρίτες χώρες και ο έλεγχος των εξαγωγών όπλων.

6. Οι ούτως ορισθέντες τομείς αποτελούν βασικά στοιχεία μιας πολιτικής ασφαλείας. Ωστόσο, πέρα από τη διαδικασία του ΟΑΣΕ, οι τομείς αυτοί άπτονται κατά το μάλλον ή ήττον του στρατιωτικού τομέα παραβλέποντας ότι η ασφάλεια είναι μια συνολική έννοια η οποία ακριβώς τον υπερβαίνει, χωρίς βεβαίως να τον αποκλείει.

Θα ήταν συνεπώς δυνατόν, στο στάδιο αυτό να προσδιοριστούν τα συστατικά στοιχεία μιας κοινής πολιτικής ασφαλείας, διαχωρίζοντας την εξωτερική από την εσωτερική ασφάλεια:

1. επί εξωτερικού επιπέδου,

- α) μια πολιτική ασφαλείας έχει ως βασικό στόχο την προστασία του συνόλου του εδάφους της Ένωσης και την προστασία των πολιτών· τούτο προϋποθέτει την

διάθεση στρατιωτικών μέσων, αμυντικών κατ'αρχήν, καθώς και διπλωματικών (συμφωνίες, κλπ.)·

- β) η ασφάλεια διέρχεται επίσης από τον έλεγχο των εξοπλισμών, τόσο των κλασικών όσο και των πυρηνικών, και περιλαμβάνει τα θέματα που έχουν σχέση με την διάδοση (πυρηνικά όπλα, βαλλιστική, μεταφορά ορισμένων στρατιωτικών τεχνολογιών) με τον ποσοτικό περιορισμό των εξοπλισμών (όπως η Συνθήκη CFE), τον περιορισμό της χρήσεώς τους (μέτρα εμπιστοσύνης) ή την απαγόρευσή τους (όπως είναι οι νάρκες κατά προσώπων)·
- γ) η ύπαρξη μεθοριακών προβλημάτων καθώς και προβλημάτων μειονοτήτων που δεν έχουν επιλυθεί καθώς και οι ενδοεθνικές αντιπαλότητες που ενδέχεται να εξέλθουν των συνόρων ενός κράτους συνιστούν απειλή για την ασφάλεια της Ευρώπης στο σύνολό της. Για να εκτονωθούν τα προβλήματα του είδους αυτού η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε αποφασίσει να θέσει σε εφαρμογή, με την μορφή κοινής δράσης, την διαδικασία η οποία κατέληξε στη σύναψη του Συμφώνου Σταθερότητας στην Ευρώπη, που εγκρίθηκε στις 21 Μαρτίου 1995 στο Παρίσι. Στο αυτό πλαίσιο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν θεσμικά όργανα όπως ο ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης . Στα ανωτέρω προστίθενται καταστάσεις ανωμαλίας και πολιτικής αστάθειας σε ορισμένες χώρες που συνορεύουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως συμβαίνει σήμερα στην Αλβανία.
- δ) οι κραυγαλέες ανισότητες μεταξύ των πλουσίων και των πτωχών χωρών με τις συνέπειές τους στα μεταναστευτικά ρεύματα συνιστούν επίσης απειλή για την ευρωπαϊκή ασφάλεια. Τούτο φέρνει κατά νούν το χάσμα μεταξύ βορρά - νότου ή αυτό που χωρίζει την βόρειο από την νότιο ακτή της Μεσογείου.
- ε) η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί επίσης έναν όρο ασφάλειας: μια πυρηνική καταστροφή σε ένα δεδομένο κράτος (π.χ. λόγω του απηρχαιωμένου των πυρηνικών εγκαταστάσεών του ή της πλημμελούς ασφαλείας τους) μπορεί να έχει αποσταθεροποιητικές συνέπειες για ένα γειτονικό κράτος· κατ' αναλογία το ίδιο ισχύει με τις φυσικές καταστροφές όπως είναι η ξηρασία, οι πλημμύρες ή το φαινόμενο του θερμοκηπίου που ενδέχεται, στις χειρότερες περιπτώσεις, να έχουν ως συνέπεια την μετανάστευση πληθυσμών. Ας μη λησμονείται ότι στον 21ο αιώνα το νερό θα αποβεί, λόγω των δημογραφικών πιέσεων, μήλο της Έριδος, όπως ήταν το πετρέλαιο στον αιώνα μας.

2. επί εσωτερικού επιπέδου η ασφάλεια περικυβάνει τις κάτωθι πτυχές:

- α) οι ευρωπαϊκές κοινωνίες μπορεί να αισθανθούν ότι απειλούνται από την τρομοκρατία, από το οργανωμένο έγκλημα και τα πάσης φύσεως λαθρεμπόρια (όπλων, ναρκωτικών, νομιμοποίηση χρήματος αποκτηθέντος από παράνομες δραστηριότητες, λευκής σαρκός). Η απάντηση στις μάστιγες αυτές πρέπει να είναι πολλαπλή. Στην περίπτωση της τρομοκρατίας θα πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της εσωτερικής τρομοκρατίας (του είδους Rote Armee Fraktion ή Ερυθρές Ταξιαρχίες) και της εξωτερικής τρομοκρατίας (όπως άλλοτε η ΟΑΠ) η οποία εξαφανίζεται μόλις διαγράφεται μια πολιτική λύση του προβλήματος επί του οποίου

η τρομοκρατία ήθελε να τραβήξει την προσοχή. Στην περίπτωση των λοιπών προαναφερθεισών απειλών, ο αγώνας απαιτεί την εφαρμογή κατασταλτικών μέτρων καθώς και μέτρων οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρος που συνεπάγονται τη συνεργασία των ενδιαφερομένων κρατών τόσο στο πλαίσιο του πρώτου όσο και στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα.

- β) η οικονομική και κοινωνική κρίση των κοινωνιών μας αποδυναμώνει την κοινωνική συνοχή, γεγονός το οποίο οδηγεί στο να θεωρείται ο ξένος ως ο αποδιοπομπαίος τράγος των κοινωνιών μας, και με τον τρόπο αυτό ως απειλή τόσο για την προσωπική όσο και για τη συλλογική ασφάλεια. Επί του θέματος αυτού δεν θα επεκταθούμε περισσότερο στα πλαίσια της ανά χειρας εκθέσεως.

7. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στο γεγονός ότι το να ανήκει κανείς στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί παράγοντα ασφαλείας: η Ένωση αυτή δομείται επί του διαλόγου και της συνεργασίας που αντικατατέστησαν την ιστορική αντιπαράθεση μεταξύ των κρατών. Έναντι των τρίτων κρατών η Ευρωπαϊκή Ένωση προχωρά με την ίδια μέθοδο. Οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης δεν είχαν άδικο όταν, στηριζόμενες στον ασφαλή χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ζήτησαν να γίνουν μέλη της. Η πρώτη αντίδρασή τους μετά την πτώση του "σιδηρού παραπετάσματος" ήταν να θέσουν υποψηφιότητα για προσχώρηση στο ΝΑΤΟ. Η ατλαντική συμμαχία η οποία δεν επιθυμούσε να επαναφέρει στο προσκήνιο την αντιπαράθεση με την ευρισκόμενη σε μεταβατικό στάδιο Ρωσία τους προσέφερε την "εταιρική σχέση για την ειρήνη". Κατόπιν τούτου, οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης εστράφησαν προς την Ευρωπαϊκή Ένωση αναζητώντας όχι μόνο τις προοπτικές μιας οικονομικής ευμάρειας αλλά, κυρίως, για να βρουν στους κόλπους ενός μεγάλου διακρατικού συνόλου την ελευθερία και την ασφάλεια που ανέκαθεν επιθυμούσαν διακαώς.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η ασφάλεια είναι ένα θέμα το οποίο απασχολεί μονίμως την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τούτο διαφαίνεται από την πολιτική των συμφωνιών που συνήψε η Ένωση κατά τα τελευταία έτη τόσο με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ευρωπαϊκές συμφωνίες) όσο και με τις χώρες της ΚΑΚ (συμφωνίες εταιρικής σχέσεως και συνεργασίας) ή με τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου (ευρω-μεσογειακές συμφωνίες). Σύμφωνα με τις αποφάσεις της ήδη προαναφερθείσας διάσκεψης της Λισαβόνας, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να εξασφαλίσει συνθήκες ασφαλείας στον άμεσο περίγυρό της.

Δεν θα πρέπει επίσης να λησμονηθεί η δήλωση στην οποία προέβησαν τα 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 15 Ιουλίου 1996 με αφορμή την κρίση που ξέσπασε στα Ίμια τον Ιανουάριο του 1996, δήλωση με την οποία για πρώτη φορά το Συμβούλιο έκανε λόγο "για φυσική αλληλεγγύη" που συνέδεε τα κράτη μέλη. Η δήλωση αυτή καταδεικνύει, παρόλο που δεν υπήρχε σχετική ανάγκη, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια Ένωση όχι μόνο οικονομική. Το γεγονός αυτό έπρεπε να υπομνησθεί.

8. Εξάλλου, το ότι 11 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κράτη μέλη του ΝΑΤΟ και 10 είναι μέλη της ΔΕΕ (με τις εγγυήσεις ασφαλείας που προσφέρονται από το άρθρο 5 της Συνθήκης της Ουάσιγκτον και το άρθρο V της τροποποιημένης Συνθήκης των Βρυξελλών) συνιστά, για το σύνολο της Ένωσης, ένα σημαντικότερο στοιχείο ασφαλείας το οποίο ενεργεί ενισχύοντας τη "φυσική αλληλεγγύη" για την οποία γίνεται λόγος ανωτέρω.. Τούτο σημαίνει ότι τα κράτη της Ένωσης, τα οποία δεν είναι μέλη των προαναφερθεισών στρατιωτικών οργανώσεων, ήδη απολαμβάνουν εμμέσως των εγγυήσεων ασφαλείας που προσφέρουν οι οργανώσεις αυτές.

III. ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

9. Η ασφάλεια είναι αδιαχώριστη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να ζήσει ειρηνικά εάν ο πόλεμος μαίνεται στα σύνορά της διότι κανείς δεν είναι σε θέση να προβλέψει τις επιπτώσεις που θα μπορούσε να έχει μια διένεξη η οποία δεν τίθεται αμέσως υπό έλεγχο. Τούτο φάνηκε σαφώς με την κρίση της Γιουγκοσλαβίας και ο καθένας έχει τη στιγμή αυτή επίγνωση του γεγονότος ότι η κρίση στην Αλβανία μπορεί να έχει άμεσες επιπτώσεις για ορισμένα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, κατ'επέκταση, για την Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της. Αυτό είναι το αντιστάθμισμα της αλληλεξάρτησης.
10. Όσον αφορά τη σχέση με τις χώρες που βρίσκονται ανατολικά των συνόρων της Ένωσης θα πρέπει να τονισθεί ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει ο ΟΑΣΕ ως φόρουμ πανευρωπαϊκού διαλόγου και ως μέσο προληπτικής διπλωματίας. Οι αποτυχίες του, τόσο στην πρώην Γιουγκοσλαβία, την Τσετσενία ή το Άνω Καραμπάχ, δεν θα πρέπει να επισκιάσουν τις επιτυχίες που σημείωσε αλλού. Το τελευταίο παράδειγμα είναι ο τρόπος με τον οποίο ο ΟΑΣΕ, μέσω της αποστολής Γκονζάλες, συνέβαλε στην προώθηση της δημοκρατικής διαδικασίας στη Σερβία.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας στην Ευρώπη, για το οποίο έγινε λόγος προηγουμένως, αποτελεί ένα επιτυχές παράδειγμα προληπτικής διπλωματίας δεδομένου ότι οδήγησε στην υπογραφή Συνθήκης μεταξύ της Ουγγαρίας και της Σλοβακίας καθώς και στην υπογραφή άλλης Συνθήκης μεταξύ Ουγγαρίας και Ρουμανίας. Το Σύμφωνο Σταθερότητας στην Ευρώπη αποτέλεσε σημαντικό στοιχείο της στρατηγικής προσέγγισης της Ένωσης με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Δεν πρέπει επίσης να λησμονείται ο σημαντικός ρόλος που έχει διαδραματίσει το Συμβούλιο της Ευρώπης για την προαγωγή της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, σημαντικά στοιχεία της ασφάλειας στην Ευρώπη.

Μένει το λεπτό θέμα της ενσωμάτωσης των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης - ή ορισμένων εξ αυτών σε μια πρώτη φάση - στις δυτικές δομές ασφαλείας, δηλαδή στην ΔΕΕ και το ΝΑΤΟ. Είναι σαφές ότι την ιδιότητα του μέλους της ΔΕΕ μπορούν να έχουν μόνο τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα γίνουν μέλη του ΝΑΤΟ. Συνεπώς, το βασικό θέμα είναι η προσχώρηση των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στο ΝΑΤΟ. Σύμφωνα με την Ατλαντική Συμμαχία, η οποία θα

λάβει σχετική απόφαση τον Ιούλιο 1997, η διεύρυνση αυτή δεν πρέπει να οδηγήσει στην δημιουργία ενός νέου διαχωρισμού εντός της ευρωπαϊκής ηπείρου: πρόκειται για την επέκταση της σταθερότητας προς ανατολές και για την ενίσχυση της δημοκρατίας. Ωστόσο, η διεύρυνση αυτή δημιουργεί ορισμένα ερωτήματα: με ποίο τρόπο θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι φόβοι που εκφράστηκαν από τη Ρωσία; Ποιες εγγυήσεις μπορούν να δοθούν στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες δεν θα συμμετάσχουν στο πρώτο κύμα προσχώρησης; Πώς θα διασχεδασθούν οι ανησυχίες χωρών όπως η Ουκρανία, η Μολδαβία και η Λευκορωσία, οι οποίες θα δουν το NATO να φθάνει στα σύνορά τους;

Όσον αφορά τη Ρωσία, διεξάγονται ήδη διαπραγματεύσεις. Στις 27 Μαΐου 1997 θα μπορούσε να υπογραφεί στο Παρίσι μια χάρτα μεταξύ NATO και Ρωσίας και να δημιουργηθεί ένα κοινό στρατιωτικό σώμα NATO-ΡΩΣΙΑΣ. Είναι βέβαιο ότι τα δυτικά κράτη και η Ρωσία έχουν κοινό συμφέρον για την εξεύρεση ενός πεδίου συνεννόησης: η δημιουργία μιας στρατιωτικής εταιρικής σχέσης και μίας σχέσης ασφαλείας μεταξύ Ευρώπης, Ηνωμένων Πολιτειών και Ρωσίας θα αποδραματικοποιήσει τη διεύρυνση του NATO και θα δώσει τη δυνατότητα σε άλλες χώρες της ΚΑΚ να προσχωρήσουν στον οργανισμό αυτό. Η εταιρική αυτή σχέση θα πρέπει να διευκρινίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταίρων, ειδικότερα δε όσον αφορά το σεβασμό της εδαφικής ακεραιότητας και του απαραβίαστου των συνόρων των ευρωπαϊκών κρατών.

Το ανωτέρω παράδειγμα διεύρυνσης του NATO προς ανατολές αποδεικνύει ότι συνεχίζει να υφίσταται η διαχωριστική γραμμή μεταξύ ασφαλείας και άμυνας. Όσο το NATO, την εποχή του ψυχρού πολέμου, αποτελούσε ένα μέσο άμυνας στην υπηρεσία της ασφάλειας των μελών του, τόσο σήμερα ο οργανισμός αυτός αποτελεί ένα μέσο συλλογικής ασφάλειας όχι μόνο για τα μέλη του αλλά και για τους πρώην αντιπάλους του, οι οποίοι δεν θα προσχωρήσουν αναγκαστικά σ' αυτό.

11. **Στο πλαίσιο των σχέσεων με την περιοχή των Βαλκανίων**, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να επιδιώξει την επίτευξη δύο βασικών στόχων: να σταθεροποιήσει τη ζώνη αυτή (μετά τη πρώην Γιουγκοσλαβία ήρθε η σειρά της Αλβανίας να αντιμετωπίσει την κρίση) προκειμένου να διευκολύνει τη μελλοντική προσέγγισή της με τις ευρωπαϊκές δομές και στη συνέχεια να μεριμνήσει ώστε να εγκαθιδρυθεί η δημοκρατία στην περιοχή αυτή υποστηρίζοντας τις δημοκρατικές δυνάμεις των χωρών της και προωθώντας την περιφερειακή συνεργασία στο εσωτερικό της ζώνης αυτής καθώς και τη συνεργασία με τα γειτονικά κράτη.
12. **Στα πλαίσια των σχέσεων με τις χώρες της περιοχής της Βαλτικής Θάλασσας**, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι η θάλασσα αυτή θα αποκτήσει σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό το χαρακτήρα μιας εσωτερικής θάλασσας ενός "*mare nostrum*", όταν η Πολωνία και τα άλλα κράτη της Βαλτικής θα προσχωρήσουν στην Ένωση. Θα πρέπει συνεπώς να καταστεί η θάλασσα αυτή μια ζώνη συνεργασίας μέσω της ανάπτυξης της εταιρικής σχέσης με τη Ρωσία, συμπεριλαμβανομένης της περιοχής του Καλινινγκράντ. Θα πρέπει να υπομνησθεί ότι κατά τις διαπραγματεύσεις για

το Σύμφωνο Σταθερότητας στην Ευρώπη, είχε δημιουργηθεί μια στρογγυλή τράπεζα για τη Βαλτική η οποία θα μπορούσε να επανενεργοποιηθεί στα πλαίσια του ΟΑΣΕ δεδομένου ότι ο οργανισμός αυτός είναι ο θεματοφύλακας του Συμφώνου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να προσπαθήσει, ειδικότερα ενόψει της προσχώρησης των κρατών της Βαλτικής, να πείσει τα κράτη αυτά να προσδιορίσουν ένα καθεστώς για τις ρωσικές μειονότητες που να είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του Συμβουλίου της Ευρώπης.

13. Τέλος, η **Λεκάνη της Μεσογείου** αποτελεί ζώνη ζωτικής σημασίας για την ευρωπαϊκή ασφάλεια. Οι εν ενεργεία ή δυνάμει εστίες κρίσεων στη ζώνη αυτή είναι πολυάριθμες. Οι διαφορές πρέπει να επιλυθούν μέσω διαπραγματεύσεων, τηρουμένου του διεθνούς δικαίου και των σχετικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και, εν ανάγκη, με προσφυγή στη διαιτησία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης. Εξάλλου, ορισμένες χώρες της ζώνης αυτής είναι εκτεθειμένες, άλλες στην πολιτική αστάθεια και άλλες στην τρομοκρατία και στις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Τέλος, το πάγωμα της ειρηνευτικής διαδικασίας στη Μέση Ανατολή δεν παύει να αποτελεί πηγή ανησυχιών.

Επίσης, οι χώρες αυτής της ζώνης έχουν ένα πληθυσμό νεαρής ηλικίας στον οποίο θα πρέπει να δοθούν προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και προσωπικής ολοκλήρωσης. Η στρατηγική των Ευρω-Μεσογειακών συμφωνιών, σε συνδυασμό με το πρόγραμμα MEDA, αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την προσπάθεια βελτίωσης των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών στις χώρες της Μεσογείου. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλισθεί, σε συνεργασία με τις χώρες αυτές, ο έλεγχος των μεταναστευτικών ρευμάτων κατά τρόπο ώστε να μην προκληθούν σοβαρές ανισορροπίες στις χώρες υποδοχής. Τέλος, θα ήταν χρήσιμο να δημιουργηθούν, σε συνδυασμό με τις Ευρω-Μεσογειακές συμφωνίες, συνεργασιακές δομές ασφαλείας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ΟΑΣΕ, το NATO και η ΔΕΕ διατηρούν χωριστά διαλόγους με κάθε μία από τις χώρες της Μεσογείου.

14. Η ασφάλεια της Λεκάνης της Μεσογείου θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη επίσης και τους παρακείμενους χώρους, τόσο δηλαδή **την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας**, στην οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να κάνει αισθητότερη την παρουσία της μέσω της ζώνης οικονομικής συνεργασίας με τη Μαύρη Θάλασσα (χωρίς να λησμονηθεί η παρακείμενη περιοχή της **Υπερκαυκασίας**). Η ασφάλεια στη Λεκάνη της Μεσογείου θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη την **περιοχή της Εγγύς και της Μέσης Ανατολής**, η οποία διαδραματίζει ουσιαστικότατο ρόλο για την ειρήνη στον κόσμο: αρκεί να σκεφθεί κανείς την ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή, η οποία επί του παρόντος διέρχεται δυστυχώς από αντίξοες φάσεις, ή ολόκληρη τη ζώνη η οποία απαρτίζεται απ' το Ιράν, το Ιράκ και την Αραβική Χερσόνησο που είναι τόσο πλούσια σε πετρελαϊκά αποθέματα. Στο χώρο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει επίσης να κάνει πιο αισθητή την παρουσία της.

IV. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

15. Μια κοινή πολιτική ασφαλείας για την Ευρωπαϊκή Ένωση προϋποθέτει δικαιώματα και υποχρεώσεις των κρατών μελών της: το δικαίωμα της αλληλεγγύης συνεπάγεται ότι όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδεικνύουν την αλληλεγγύη τους όταν επαπειλείται κρίση. Συνεπώς, θα ήταν χρήσιμο η Διακυβερνητική Διάσκεψη να λάβει υπόψη της τα παρακάτω στοιχεία κατά την τελική σύνταξη του κειμένου της Συνθήκης:
- α) η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να διακηρύξει, μέσω μιας ρήτρας πολιτικής αλληλεγγύης, τη φυσική αλληλεγγύη που συνδέει τα κράτη μέλη της· εξάλλου θα πρέπει να εγγραφεί στη Συνθήκη, ως επιβεβαίωση του κοινού πεπρωμένου των κρατών μελών, η αρχή της ακεραιότητας των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, νοουμένου ότι στο παρόν στάδιο, η αρχή αυτή δεν θα έχει το χαρακτήρα μιας ρήτρας αμοιβαίας συνδρομής ισχύουσας για όλα τα κράτη μέλη, όπως συμβαίνει με τα κράτη μέλη της ΔΕΕ και του ΝΑΤΟ·
 - β) οι αποστολές τύπου Πέτερσμπεργκ θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο άρθρο Ι.4 της Συνθήκης του Μάαστριχτ κατά τρόπο ώστε να λάβουν συγκεκριμένη υπόσταση οι ευθύνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί διεθνούς επιπέδου. Είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ότι όλα τα κράτη μέλη θα συμμετέχουν ενεργώς και/ ή οικονομικώς στις αποστολές τύπου Πέτερσμπεργκ οι οποίες θα πρέπει να λάβουν τη μορφή κοινών δράσεων στα πλαίσια της προαναφερθείσας φυσικής αλληλεγγύης.
 - γ) οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την ΚΕΠΠΑ θα πρέπει να συμπληρωθούν από ένα άρθρο το οποίο θα παρέχει τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό την κοινή εποπτεία του Συμβουλίου και της Επιτροπής και υποστηριζόμενη από την ΔΕΕ, να αναλύει και να αξιολογεί καταστάσεις κατά τρόπο ώστε να εντοπίζει τις εστίες κρίσεως και να ενεργεί, ει δυνατόν, προληπτικώς·
 - δ) η προσθήκη μιας ρήτρας οικονομικής ασφαλείας θα επιτρέψει τέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση να δρά οσάκις απειλείται η ασφάλεια των οδών επικοινωνίας και ανεφοδιασμού της. Η Δυτική Ευρώπη που εισάγει το 57% του πετρελαίου, το 37% του άνθρακος και το 30% του φυσικού αερίου που καταναλίσκει, γνωρίζει πολύ καλά τη σημασία μιας ρήτρας του είδους αυτού.
16. Στο πλαίσιο των αποστολών που επιβάλλονται από τη νέα γεω-στρατηγική συγκυρία, θα ήταν σκόπιμο η Επιτροπή και το Συμβούλιο να διεξαγάγουν ταχέως μελέτη ως προς το εφικτό της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού σώματος απαρτιζόμενου από στρατιωτικές μονάδες και μονάδες πολιτοφυλακής που θα είναι ειδικά εφορτισμένο με τη διεξαγωγή επιχειρήσεων για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της ειρήνης. Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Μεγάλη Βρετανία διαθέτουν ήδη τέτοια σώματα, η δε Γαλλία επί του παρόντος μελετά το ενδεχόμενο συγκρότησής τους. Αυτά τα πολιτικο-στρατιωτικά σώματα δύνανται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, ιδίως κατά τη φάση ανοικοδόμησης μιάς χώρας, όπως έγινε στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη όπου ο IFOR, σε πολλές περιπτώσεις και με την βοήθεια ΜΚΟ ή πολιτών, συνέβαλε στην αποκατάσταση βασικών υποδομών, όπως διανομής ύδατος, ηλεκτρικού, μάλιστα δε, σε ορισμένες περιπτώσεις, γεφυρών και οδών.

17. Όλες οι ως άνω νέες αρμοδιότητες και διατάξεις προϋποθέτουν την προοδευτική ενίσχυση της ήδη υφισταμένης συνεργασίας μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΔΕΕ. Τούτο θα καταστεί δυνατό κυρίως στο επίπεδο της ανάλυσης, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως δεδομένου ότι η ΔΕΕ διαθέτει ήδη τα μέσα, τα οποία μπορεί να θέσει στην υπηρεσία της ΚΕΠΠΑ. Πρόκειται για την Ομάδα Σχεδιασμού της, για το Κέντρο Κατάστασης που διαθέτει και για το Δορυφορικό Κέντρου του Torrejon το οποίο είναι σε θέση να επεξεργάζεται τις εικόνες που λαμβάνει από τους αναγνωριστικούς δορυφόρους τύπου spot ή άλλου.

Θα πρέπει επίσης, για να έχει λογική και να εξελιχθεί η ΚΕΠΠΑ, να συγκαλούνται σε περίπτωση ανάγκης κοινά συμβούλια με τη συμμετοχή των υπουργών εξωτερικών και των υπουργών αμύνης των κρατών μελών, ειδικότερα δε όταν θα πρέπει να ανατίθεται στη ΔΕΕ να θέτει σε εφαρμογή αποστολές τύπου Πέτερσπεργκ δεδομένου ότι οι υπουργοί αυτοί συμμετέχουν και στους δύο οργανισμούς.

Τέλος, θα πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Συνέλευσης της ΔΕΕ για όσο χρονικό διάστημα οι δύο οργανισμοί θα εξελίσσονται παράλληλα, δεδομένου ότι καθένας εξ αυτών έχει τις δικές του ευθύνες στην ανάπτυξη της ΚΕΠΠΑ συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού, μακροπροθέσμως, μιας κοινής αμυντικής πολιτικής η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει, εν ενθέτω χρόνο, σε μία κοινή άμυνα όπως αναφέρεται στο άρθρο I.4 της ΣΕΕ.

18. Είναι βέβαιο ότι μία κοινή πολιτική ασφαλείας δεν μπορεί από μόνη της να θέσει την Ευρωπαϊκή Ένωση στο απυρόβλητο όλων των κρίσεων. Θα έλθει η ημέρα κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει, αναπόφευκτα, να ασχοληθεί με το θέμα της άμυνας της. Σχετικά με το θέμα αυτό τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν την ημερομηνία του 1998, που προβλέπεται από το άρθρο XII της Συνθήκης ΔΕΕ, για να συγκαλέσουν μια διάσκεψη τύπου "Μεσσήνης" η οποία θα έχει ως αποκλειστικό αντικείμενο τη συζήτηση:

- α) του περιεχομένου μιας αμυντικής πολιτικής,
- β) των συνεπειών της ενσωμάτωσης της ΔΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση ειδικότερα όσον αφορά την αμοιβαία συνδρομή που θα πρέπει τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να παράσχουν σε περίπτωση εισβολής ή απειλής εισβολής εις βάρος ενός εξ αυτών και των συνεπειών που θα προκύψουν για την ατλαντική συμμαχία.
- γ) και των θεσμικών προσαρμογών που θα καταστούν αναγκαίες για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

19. Όλα τα θέματα αυτά θα αποτελέσουν αντικείμενο μιας εκθέσεως που θα εκπονήσει η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, Ασφαλείας και Αμυντικής Πολιτικής. Πράγματι, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το οποίο εκπροσωπεί τους λαούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορεί να απουσιάζει από μία συζήτηση η οποία είναι κεφαλαιώδους σημασίας για το μέλλον της Ένωσης αυτής. Είναι βέβαιο επίσης ότι τα Εθνικά Κοινοβούλια τα οποία θα κληθούν να επικυρώσουν τις Συνθήκες καθώς και η Συνέλευση της ΔΕΕ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ
(Άρθρο 147 του Κανονισμού)

προς την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων Ασφαλείας και Αμυντικής Πολιτικής

σχετικά με την ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής ασφαλείας

Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων

Συντάκτης γνωμοδότησης: ο κ. Manzella

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Κατά τη συνεδρίασή της στις 25 Σεπτεμβρίου 1996, η Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων όρισε συντάκτη γνωμοδότησης τον κ. Manzella.

Κατά τις συνεδριάσεις της 20 Νοεμβρίου 1996, 18 Μαρτίου 1997 και 21 Απριλίου 1997, η επιτροπή εξέτασε το σχέδιο γνωμοδότησης.

Κατά την τελευταία ως άνω συνεδρίαση, η επιτροπή ενέκρινε τα συμπεράσματα με 13 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 1 αποχή.

Ήσαν παρόντες κατά την ψηφοφορία οι βουλευτές: De Giovanni, πρόεδρος· Berthu, αντιπρόεδρος· Lucas Pires, αντιπρόεδρος· Barros Moura, Caligaris, Corbett, Donnelly B., Fabre-Aubrespy (αναπλ. Bonde), Gutiérrez Díaz (αναπλ. Puerta), Hager (αναπλ. Vanhecke), Herzog, Izquierdo Rojo, Medina Ortega (αναπλ. Morán σύμφωνα με το άρθρο 138, παρ. 2 του Κανονισμού), Méndez de Vigo, Neyts, Salafranca, Schäfer, Schwaiger (αναπλ. Brok), Spaak και Τσάτσος.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η επιτροπή μας εκλήθη να γνωμοδοτήσει προς την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων Ασφαλείας και Αμυντικής Πολιτικής επί των θεσμικών πτυχών του σχεδίου έκθεσης του κ. Tindemans για την ανάπτυξη των "προοπτικών της κοινής πολιτικής ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης".

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες που προηγήθηκαν της σύνταξης του σχεδίου έκθεσης του κ. Tindemans οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ήταν σκόπιμη η επιλογή να περιοριστεί η έκθεση μόνο στις πτυχές της "κοινής ασφαλείας". Η έκθεση δεν έχει επομένως σκοπό να αντιμετωπίσει και τα σχετικά με την "αμυντική πολιτική" θέματα.

Στα άρθρα της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τούτο σημαίνει ότι η έκθεση αφιερώνεται στον Τίτλο V - Διατάξεις σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας:

από άρθρο I έως I 11 με μόνη εξαίρεση το άρθρο I 4. Αυτή είναι, πράγματι, η διάταξη που συγκεκριμένα έχει ως σκοπό να περιληφθεί εκ νέου στη Συνθήκη η διαμόρφωση μιας "κοινής αμυντικής πολιτικής" και η προοπτική εξέλιξής της σε μία "κοινή άμυνα".

Ο περιορισμός αυτός του πεδίου εφαρμογής μπορεί να προκαλέσει σε πρώτη ανάγνωση κάποιες αμφιβολίες γιατί στο πνεύμα και το γράμμα της Συνθήκης η διαμόρφωση μιας "κοινής αμυντικής πολιτικής" είναι απλώς μία από τις διαδικασίες για την εφαρμογή της κοινής πολιτικής ασφαλείας της Ένωσης. Η πολιτική αυτή προβλέπει πράγματι κατά αύξοντα βαθμό αποτελεσματικότητας: την "συνεννόηση" (άρθρο I 2, εδάφια 1 και 3)· την "κοινή θέση" (άρθρο I 2 εδάφιο 2)· την "κοινή δράση" (άρθρο I 3)· και τέλος, την "κοινή άμυνα" (άρθρο I 4).

Δεν φαίνεται επομένως εννοιολογικώς δυνατόν να αντιμετωπιστεί η πολιτική ασφαλείας της Ένωσης χωρίς ένα από τα κύρια συστατικά της, όπως ακριβώς είναι η πολιτική που θα εξελιχθεί προς την κοινή άμυνα.

Ως απόδειξη της λογικής αυτής δυσκολίας, η έκθεση περιορίζεται πράγματι στο να εισέλθει στον τομέα της άμυνας τόσο όταν εκθέτει το πρόβλημα των στρατιωτικών συμμαχιών όσο και όταν αντιμετωπίζει το θέμα ΕΕ-ΔΕΕ.

Ωστόσο, για πρακτικούς λόγους όσον αφορά την εξέταση και το συνακόλουθο κοινοβουλευτικό ψήφισμα, η προσδιοριστική και θεσμική εμβάθυνση απλώς και μόνο της "πολιτικής ασφαλείας" - χωρίς αναφορά στα θέματα της άμυνας και των στρατιωτικών συμμαχιών - είναι μία εξαιρετική επιλογή μεθόδου. Επιτρέπει πράγματι να σκιαγραφηθεί αυτή που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε "ουσία της ασφαλείας" της Ένωσης. Περιλαμβάνει το σύνολο των στοιχειωδών εγγυήσεων που επιτρέπουν στην Ένωση να υπάρχει και να εκπροσωπείται ως νομικό σύνολο που ζει και αναπτύσσεται υπό συνθήκες ελευθερίας και ταυτόχρονα να "τονίζεται η ταυτότητά της στο διεθνές προσκήνιο" (άρθρο B της Συνθήκης που όχι τυχαία προσθέτει αμέσως μετά: "συγκεκριμένα με την εφαρμογή μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας").

Ακολουθώντας τη διαδρομή αυτή είναι επίσης δυνατόν να φθάσουμε, όπως συνιστά ο κ. Tindemans, σε έναν ορισμό της εννοίας της ασφαλείας της Ένωσης ο οποίος θα προταθεί στη Διακυβερνητική Διάσκεψη. Η έννοια αυτή θα μπορούσε να καθοριστεί - λαμβάνοντας υπόψη τους "στόχους" που καθορίζονται στο άρθρο I 1 εδάφιο 2 - στην "ικανότητα της Ένωσης" να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει τις απειλές στις κοινές αρχές, τα θεμελιώδη συμφέροντα, την εδαφική ακεραιότητα και ανεξαρτησία της Ένωσης και να συμβάλει στη διατήρηση της ειρήνης και την ενίσχυση της διεθνούς ασφαλείας.

Στην έννοια αυτή της ασφαλείας περιλαμβάνονται έτσι η ανάγκη της ΕΕ να εφοδιαστεί με την κατάλληλη ικανότητα ανάλυσης για την πρόληψη των κρίσεων, οι αποκαλούμενες αποστολές Petersberg και ως εκ τούτου το θέμα των σχέσεων μεταξύ ΔΕΕ και ΕΕ.

Με άλλους λόγους, ο ξεχωριστός προβληματισμός επί της εννοίας της κοινής ασφαλείας επιτρέπει με τη σειρά του να διαχωριστούν από τον τομέα της άμυνας υπό τη στενή έννοια

τόσο το θέμα του πυρήνα της ανάλυσης όσο και οι αποστολές διατήρησης της ειρήνης και ενίσχυσης της διεθνούς ασφαλείας, γνωστές ως αποστολές Petersberg.

Ο διαχωρισμός αυτός οδηγεί στη σημαντικότερη συνέπεια να εξαιρούνται τα θέματα αυτά από την αρχή της ομοφωνίας σύμφωνα με το άρθρο I 4 εδάφιο 3 και να εμπίπτουν στο καθεστώς του άρθρου I 3 (κοινές δράσεις) με περαιτέρω δυνατότητα να προβλέπεται η έγκρισή τους με ειδική πλειοψηφία, εκτός από περίπτωση εποικοδομητικής αποχής ενός ή περισσότερων κρατών μελών.

Σε σχέση με τα θέματα αυτά, τίθεται επείγοντως και ενόψει της προθεσμίας του 1998, το θέμα της σχέσης ΕΕ-ΔΕΕ που εντάσσεται στην οπτική της ασφαλείας πριν ακόμη από εκείνο της άμυνας.

Σύμφωνα με τη γραμμή αυτή, θα ήταν, απεναντίας, σκόπιμο να αποκλεισθεί από το ψήφισμα κάθε θέμα που άπτεται σαφώς των προβλημάτων της άμυνας όπως συμβαίνει με το θέμα των στρατιωτικών συμμαχιών και της διεύρυνσης του ΝΑΤΟ: όντως, πρόκειται για θέματα τα οποία πρέπει να εξετασθούν ενδελεχώς σε καταλληλότερο πλαίσιο·

Λαμβάνοντας υπόψη την τοποθέτηση αυτή που υπακούει στην ίδια λογική που προτείνει η έκθεση Tindemans, η Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων ζητεί από την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων να συμπεριλάβει στην έκθεσή της τις ακόλουθες τροπολογίες:

Συμπεράσματα

Τροπολογία 1

Αιτιολογική σκέψη Γ
εκτιμώντας πράγματι ότι η Συνθήκη θα πρέπει να καταστήσει σαφέστερη την έννοια της κοινής άμυνας η οποία θα συνίσταται στην ικανότητα της Ένωσης να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει τις απειλές σε βάρος των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της εδαφικής ακεραιότητας και της ανεξαρτησίας της Ένωσης και να συμβάλει στη διατήρηση της ειρήνης και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, μέσω της ανάπτυξης της αμοιβαίας πολιτικής αλληλεγγύης, της οικονομικής συμπεριλαμβανομένης.

Τροπολογία 2

Παράγραφος 9, εδάφιο β
τη συμπερίληψη στις Συνθήκες των αποστολών Petersberg που θα έπρεπε να λαμβάνουν τη μορφή κοινών δράσεων βάσει του άρθρου I 3 της ΣΕΕ, ως έκφραση της φυσικής αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών της Ένωσης, εγκρινόμενες με ειδική πλειοψηφία εξαιρουμένου του δικαιώματος εποικοδομητικής αποχής ενός ή περισσότερων κρατών μελών·

Τροπολογία 3

Παράγραφος 9, εδάφιο γ

τη συγκρότηση στην Επιτροπή δομής προγραμματισμού της πολιτικής και έγκαιρης προειδοποίησης που θα δρα σε στενή συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, - προκειμένου να παρέχονται αμέσως τα στοιχεία για τον εντοπισμό των εστιών κρίσης και τον προσδιορισμό κοινών θέσεων και δράσεων της Ένωσης όσον αφορά την ασφάλεια·

Τροπολογία 4

Παράγραφος 9, εδάφιο δ

Την προσθήκη στη Συνθήκη ενός Πρωτοκόλλου ΕΕ-ΔΕΕ που θα καθορίζει: 1) το χρονοδιάγραμμα διαρθρωτικής ενσωμάτωσης της ΔΕΕ στην ΕΕ· 2) τις λογικές φάσεις της ενσωμάτωσης αυτής σε συνάρτηση με το στόχο της κοινής ασφαλείας· 3) την πρόοδο των σχέσεων μεταξύ εθνικών κοινοβουλίων, Συνέλευσης της ΔΕΕ και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε σχέση με τα καθήκοντα της προληπτικής διαβούλευσης και του επακόλουθου ελέγχου στον τομέα· 4) τη θέση των κρατών μελών της ΕΕ - που δεν είναι ακόμη πλήρη μέλη της ΔΕΕ - στις περιπτώσεις όπου η ΕΕ προσφεύγει στην ΔΕΕ για την πραγματοποίηση αποστολών τύπου Petersberg·

Τροπολογία 5

Παράγραφοι 13, 14 και 15

Διαγράφονται

Τροπολογία 6

Παράγραφος 23

Τονίζει την ανάγκη να προσδιορίζεται καλύτερα στη Συνθήκη ο κεντρικός θεσμικός ρόλος του Συμβουλίου στον καθορισμό των αρχών και των γενικών και στρατηγικών κατευθύνσεων της πολιτικής ασφαλείας. Για τις αποστολές τύπου Petersberg, τα κοινά Συμβούλια Υπουργών Εξωτερικών και Υπουργών Άμυνας θα μπορούν να χρησιμοποιούν λειτουργικά το όργανο της ΔΕΕ και την υποστήριξη της Επιτροπής και θα εκτελούν συγκεκριμένα καθήκοντα προσανατολισμού κάθε κοινής δράσης ενώ παράλληλα θα φροντίζουν για την ενότητα, τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα των ενεργειών ασφαλείας.